

oorzaak, dat hun oude vader van droefheid en toorn schier bezwijkt: toorn over het feit, dat zij die heer des lands alles omtrent zijn gezin hebben verteld: van zijn jongste, en van die ene, die niet meer was. En waarvoor? Juda tracht zich en zijn broers te verontschuldigen: „Die man vraagde zeer nauw naar ons, en naar onze maagschap” (hoewel we in het verhaal daarvan niets lezen!); en van droefheid, omdat hij nu ook Simeon mist, en genoodzaakt zal zijn, Benjamin mee te geven! Hoe moet die jammer, welke zij met dit alles hun vader aandedden, hen gefolterd hebben; terwijl ze niets konden aanbrengen, dat hem kon troosten. Integendeel, door hun aandringen, telkens weer, Benjamin toch met hen mee te laten gaan, dreeven ze nog te dieper de scherpst-gepunte pijl in zijn harte-wonde.

Voor hun ogen zagen ze de man, die ze toch liefhadden, krimpen van pijn, mee door hun schuld, al durfden ze er niet van reppen; elke dag opnieuw kwelden ze zijn ziel, als ze hun best deden, hem te bewegen zijn jongste, zijn liefste uit handen te geven, en zo hem bloot te stellen aan dodelijk gevaar; hun uiterste best: „Dood twee van mijn zoons!” zegt Ruben; „Ik wil zijn borg zijn, en alle dagen tegen u gezondigd hebben!” zegt Juda. Maar wat geeft dat alles Jacob. Als het er op aankomt, kunnen noch Ruben, noch Juda deze Benjamin redden van de hand van de onderkoning, als hij kwaad wil. En wat verzachting zou het hem zijn, dan twee zoons van Ruben te doden of Ruben buiten zijn gunst te stoten!

Maar ondanks hun pleiten, bleef vader weigeren; toch bleven zij aandringen, want het meegebrachte koren was reeds opgeteerd, en hun vee en hun kinderen en zij zelf leden honger. Zij moesten weg. Het kon niet langer worden uitgesteld!

Of ze graag de tweede reis naar Egypte ondernamen? Wij weten beter. Ze zagen er al even sterk tegen op als vader Jacob zelf; hoewel ze het niet zeiden. Zouden ze Simeon mee terug krijgen? En Benjamin? En wat is het met dat geld? En dat bloed van Jozef bleef nog roepen om wraak! En God was nog met hen bezig! Zij zelf vreesden het ergste!

Zeker, het gaf hun enige verlichting, toen zij dan toch eindelijk mochten vertrekken: met een rijk geschenk voor die harde heer; met dubbel geld in hun zakken, en met de bede van hun vader: „God, de Almachtige, geve u barmhartigheid voor het aangezicht diens mans, dat hij uw oudere broeder en Benjamin met u late gaan. En mij aangaande, als ik van kinderen beroofd ben, zo ben ik beroofd!”

Maar ja, zou dat gebed verhoring vinden! Was die God, de Almachtige, hun niet, vanwege hun zonde aan Jozef, een wreker geworden? En zou het slot van Jacobs afscheidswoord niet meer kans hebben in vervulling te gaan: „straks van al zijn kinderen beroofd! en zij allen, op z'n best nog, slaven!”

Zeker, het was hun een kleine opluchting, toen zij eindelijk de reis konden aanvaarden. Maar nauwelijks hadden ze de tenten, met haar bewoners, en de kudden, achter zich, of de vrees kreeg weer de overhand. Wat stond hun te wachten?

Het begin baarde hun al direct zorg, toen ze gedirigeerd werden rechtstreeks naar het huis van de onderkoning! „Toen vreesden ze!” De goddeloze vliedt, waar geen vervolger is! De goddeloze vrees, waar geen gevaar is! Zou het nu toch werkelijkheid worden, dat het erge, waarop hun vader in zijn laatste woor-

den had gezinspeeld: „Als ik van kinderen beroofd ben!” Zij allen slaven?! Hun angstige voor gevoelens doen hen hun schroom overwinnen; en geven hun vrijmoedigheid om dan zich vrij te pleiten van iets, waarvan ze nog niet eens beschuldigd waren, en waarvan zij ook geen schuld hadden. En dan klaart ineens de lucht op. De hofbeambte, die hen helpt, is een en al vriendelijkheid; spreekt zelfs vrome woorden: „Uw God en de God uws vaders heeft u een schat in uw zakken gegeven”. (Alsof zij zelf niet wisten, dat zij van die God niet veel goeds hadden te wachten; wel het tegendeel!). Simeon wordt tot hen uitgebracht. Zij worden als voorname gasten behandeld, en als dan eindelijk de onderkoning zelf verschijnt, en zij zich diep voor hem neerbuigen, spreekt hij helemaal niet meer over „versplanders”, ook niet over gestolen geld, maar spreekt bijna als hunner een: vriendelijk, meellevend, als ware hij bij hen te zien. Wat van dat alles te denken! Neen, het gaat tot nu toe boven verwach-

KONING JOSIA VAN JUDA (II)

POP. WETENSCH. SCHETSEN

3. GODS WOORD OVER JOSIA'S REFORMEREN.

a. We keren weer terug tot Josia. We hoorden het: op zijn 16e jaar begint Josia tegen alle menselijke verwachting in de God van zijn vader David te zoeken. En dan blijven de vruchten niet uit. Vier jaar later begint hij met de opruiming van de afgoderij in Juda. We krijgen de indruk, dat hij dat wegruimen voorzichtig aanpakt. Dat moet ons niet verwonderen. De grote meerderheidspartij is pro-assyrisch en wil dus de assyrische eredienst en cultuur behouden! U kunt daarover meer lezen in de Korte Verklaring op 2 Kron. 34, bladz. 367 v.v. Josia moet nog even oppassen met het in gevaar brengen van de vrede met Assyrië! Maar: er is een begin!

Ik wil daarbij op twee dingen met nadruk wijzen. In de eerste plaats hierop, dat het zoeken van de HERE altijd vruchten moet dragen in de goede werken. De jonge Josia beseft het blijkbaar, dat het zoeken en dienen van de HERE betekenis heeft voor zijn koninklijke ambtsbediening. Met andere woorden: deze man wil geen personalistische vroomheid, welke zich terugtrekt in „het heiligdom der ziel”, om het brede leven maar aan de verrotting over te laten. Persoonlijk geloof betekent altijd de reformatie van het leven. Evenwel, ik moet hierbij dadelijk een tweede opmerking maken. We lezen, dat Josia zijn reformatische arbeid uitstrekt tot in het land der tien stammen, het voormalige rijk Israël. Dat was, gelijk we reeds zagen, assyrisch bezit. Hij waagt het dus om Assyrië tegen te treden. Daarvoor kan hij een nationaal motief en een oud nationaal ideaal aanvoeren. En wel dit: hij wil het rijk van David en Salomo herstellen! En zo kan hij de Judeërs op zijn hand meekrijgen. Was dat „ideaal” om de grenzen van Davids rijk te herstellen een voor God verantwoord streven? Ik meen, dat er geen Schriftgegevens tegen aangevoerd kunnen worden. Het zal naar luid van het Woord des HEREN blijven gaan om héél Israël. Daarvan hadden ook profeten als Jesaja, vóór de tijd van Josia, geprofeteerd. Alleen maar: die eenheid moet worden gezocht in geloof en niet uit politieke kansberekening! En we zullen het straks nog

ting goed. Maar recht rustig zijn ze nog niet.

Dan wordt de maaltijd aangericht: voor de onderkoning afzonderlijk, voor de Egyptenaren afzonderlijk; voor hen afzonderlijk. Maar waar ze het meest van opkijken en wat bij hen weer allerlei vragen doet rijzen, dat is het feit, dat aan de broers hun plaatsen worden aangewezen naar hun leeftijd: eerst Ruben, dan Simeon, vervolgens Levi enz.; het laatst Benjamin. Wat heeft dat allemaal te betekenen! Wat zit daar achter? Waarom krijgt Benjamin vijfmaal zoveel als elk der anderen? Wel ondervinden zij, dat de wijn het hart des menschen vrolijk maakt; wel gebeurt er, tijdens het verblijf aan het hof en bij hun vertrek niets dat hen ongerust zou behoeven te maken, zodat ze welgemeend de terugreis konden aanvaarden; wel gaan Simeon en Benjamin mee — vóór zij thuis zijn, durven ze echter niet te roemen. Er zijn nog te veel vragen onbeantwoord; en — nog steeds die onbeleden zonde, die om wraak roept!

HUISMAN.

zien, dat er voor Josia een groot gevaar in school. En ik durf wel het vermoeden uitspreken, dat er in die jonge tijd van Josia wel een politiek en nationaal belang en doel daarin domineerde. En dat wel uit oorzaak van het feit, dat Josia nog niet aan het reformeren was naar het Woord Gods! Uit het feit immers, dat pas later het wetboek in de tempel wordt gevonden en Josia zich over de inhoud daarvan verbaast en tegelijk ontsteld is over wat de HERE hem en gans Juda daarin zegt, blijkt wel, dat het Woord Gods in die dagen in Juda was vergeten en ook onbekend. Men wist niet eens meer, dat er wetsrollen waren, dat er een geschreven Woord Gods was! Josia's reformatie was eigenlijk nog maar restauratie.

Reformatie is herstel en vernieuwing en bekering naar het Woord Gods, restauratie is herstel en vernieuwing zonder bekering om de oude toestand van vroeger te herstellen. Josia heeft in die jaren vóór het hervinden van het wetboek méér op het oog een herstel van de toestand onder voorvader David. Dus wel een zoeken van de HERE, maar genormeerd aan wat hem in David voor ogen stond en niet genormeerd aan het eigen Woord Gods, dat hem immers blijkbaar onbekend was.

Dat verschil tussen reformatie en restauratie moeten we altijd goed voor ogen hebben, juist in de kerk, ook vandaag! Reformatie is het zoeken van de HERE in dagelijkse bekering en diensgevolge het zoeken van de vernieuwing van de levensinhoud en de levensvormen, ook in de eredienst en in de organisatie van het leven, overeenkomstig het Woord des HEREN. Restauratie echter is het herstel van het leven naar vorm en inhoud zoeken overeenkomstig de levensvormen en levensinhoud in een voorafgaande periode van bloei, zonder dat het Woord des HEREN daarbij te pas komt of beslissend is. Bij Josia dreigde restauratie (en geen reformatie) van de kerk. Er zijn er ook vandaag onder ons, die menen, dat de vrijmaking verzandt in restauratie in plaats van door te werken in reformatie. En dan voeren ze als motief aan: herstel van de organisaties in het sociale en politieke enz. is niets anders dan restauratie!

Ik wil echter opmerken: dat ligt er maar aan! We

langer hoe meer opschuiven in onze richting, zijn er nog velen, die in de ure des gevaars achterom zien naar hetgeen op gereformeerd erf eer menselijke autoriteit dan den dienst van God zou kunnen aantasten. Dit was althans onze gewaarwording bij kennisneming van dit — helaas eerst vóór enkele maanden ons toegezonden — boek, waarover reeds veel was gezegd en geschreven.

Met den auteur kunnen wij verschillen, misschien t.a.v. een gewichtige centrale kwestie, wij kunnen het soms roekeloos trekken van consequenties en het door-dragen van misverstanden (vgl. b.v. Ons Politie van Mei/Juni 1951) afkeuren, wij kunnen aanbevelen om toch vooral dieper in te dringen in de moeilijke vragen, die de „wet der zonde” ons voorlegt, zulks alles neemt niet weg, dat, indien wij met onbevangen christelijke overtuiging het boek openstaan, de totaalindruk een verblijdende moet zijn.

Met waardigheid en hefde voor het oude beginsel heeft de schrijver van de Standaard-Zaterdagavond-artikelen zich aan het werk gezet om uit den schat zijner belezenheid nog eens het gereformeerde volk tot den strijd, waarin hij zelf zijn beste jaren gediend heeft, aan te vuren.

Zeker, wij betreuren de separatie van het Gereformeerd Politiek Verbond, ons de realiteit van het waarschuwend woord van onzen Hoofdredacteur voor oogen brengende, dat God de door menselijke willekeur geslagen scherven tot het laatste gruis aan stukken zal slaan. Maar dit kan niet wegnemen, dat wij bij zoveel gevaren in engeren kring het naar het grondmotief gericht en door de woorden der Heilige Schrift gestaafde getuigenis van ons oud medelid met dankbaarheid begroeten.

Reeds lezing van de schoone bladzijde (158) over de werkelijke betekenis van de macht, kan ons ervan overtuigen, dat het slechts de oude en na veel onder-vinding verdiepte bezetting is die hier spreekt.

Het voorop stellen van het — overigens met gangbare theorieën over een neutraal gehandhaafd mandaat strijdige — regnum Christi (blz. 78), van de kerk als

eerste openbaring daarvan in de afvallige wereld (blz. 222) kan slechts onze hartelijke instemming hebben. Wie meent met een onbegrepen leer der soevereiniteit in eigen kring zich te kunnen onttrekken aan de hier liggende pijnlijke problemen, schiet niet minder tekort dan het kerkelijk universalisme, waartegen hij wil optreden.

Wat nu de schrijver van Tenzij op blz. 87 over verbond en kerk opmerkt, heeft met zulk kerkelijk universalisme niets van doen, gelijk ons o.m. het verhandelde op blz. 189 in positieven zin onderwijst.

Na enige kritiek besluit Prof. Mekkes zijn recensie aldus:

„Bijzonder erkentelijk zijn wij den Heer Zijlstra voor twee ernstige waarschuwingen, resp. blz. 399 en 427, met betrekking tot de handhaving van het waarachtig staatsgezag tegenover het ook onze geleerden bedreigend syndicalisme, en tegen het opdringen der volksvrijheden bedreigende partij-eliten. Met hem zijn wij van oordeel, dat hierop de waakzaamheid der christelijk politieke partijen voorshands in de eerste plaats gericht behoort te zijn.

Moge hij alle afkeer van menselijke „stelsels” (ook de W. der W. wensch geen wijsbegerte aan het leven (blz. 396) ten grondslag gelegd te zien!) de auteur van dit zoo christelijk waarschuwend boek mede door middel van den kring, waarin hij thans meent te moeten arbeiden, het zijne bijdragen tot dieper en reëler bezinning op de problemen der christelijke politiek dan Protestantisch Nederland in het algemeen tot heden heeft kunnen opbrengen.”

Ik vermoed, dat ieder, die deze twee uitspraken naast elkaar legt en overweegt daar evenmin raad mee weet als ik.

Wie deze elkaar zo lijnrecht tegensprekende oordelen vergelijkt en in hun achtergronden tracht te pellen staat voor een raadsel.

Natuurlijk, men kan denken aan allerlei persoonlijke narigheid. En psychologen beginnen misschien te praten over ressentiment en rancune; het zich heenwerken over een hoogs geweten; het explosief reageren bij de eerste de beste gelegenheid om een verdrongen haat- of spijtgevoel lucht te geven enz. Maar dergelijke onderstellingen zijn inferieur. Men mag daaraan geen voet geven.

Maar als men tot geen prijs die weg op wil, dan komt juist met alle klem de vraag op ons af: waarmee hebben we in dit wonderlijk tegenstrijdige geschrift, in dat lijnrecht tegenover elkaar staande beoordelen van precies hetzelfde dan toch te doen? Is hier geestelijke verwarring, verblindheid? Is dit een oordelen in kringetjes-categorieën? Is het een openbaring van een niet werkelijk en zakelijk gelovig staan voor wat men zegt te belijden? Is hier toch weer „Real-politik”?

Hoe dit ook zij: Het gesignaleerde verschijnsel is afschuwelijk. Het is ook het allerbeste middel om de zenuw van een geestelijke beweging door te snijden. Het is tevens een probaat middel om de werkelijk principiële vorming van de jeugd grondig te vernielen. En zonder enige twijfel: dit tegen elkaar inspreken, dit vervloeken door de een van wat is een bij uitstek betreurenswaardig verschijnsel, dit is inderdaad een symptoom van de neergang van het Calvinisme, van z'n inzinking en zelfverminking. Wat kan men verwachten van een stroming, een beweging, een organisatie, een partij, die de bronnen van haar kracht, die echte Geestverwanten en vijanden niet meer weet te onderscheiden? Die niet meer kan oordelen over wat antirevolutionair of reactionair is?

C. V.

ze nog niet, voor de onder- naren afzonder- ar ze het meest rlei vragen doet rs hun plaatsens d: eerst Ruben, laatst Benjamin, i! Wat zit daar maai zoveel als dat de wijn het heurt er, tijdens etrek niets dat zodat ze welge- n; wel gaan Si- uis zijn, durven g te veel vragen nbeleden zonde, HUISMAN.

CH. SCHETSSEN

vaar in school, reken, dat er in iek en nationaal En dat wel uit niet aan het re- s! Uit het feit de tempel wordt ud daarvan ver- de HERE hem dat het Woord sten en ook on- t er wetsrollen Gods was! Jo- aaar restauratie, ng en bekering herstel en ver- de toestand van die jaren vóór op het oog een der David. Dus genormeerd aan niet genormeerd mmers blijkbaar

restauratie moe- julst in de kerk, n van de HERE olge het zoeken oud en de levens- organisatie van des HEREN, het leven naar stig de levens- gaande periode HEREN daari- J Josia dreigde n de kerk. Er menen, dat de plaats van door en ze als motief het sociale en auratie! maar aan! We

rel persoonlijke n misschien te une; het zich et explosief rea- genheid om een t te geven enz. inféieur. Men

veg op wil, dan s ons af: waar- genstrijdige ge- aar staande be- och te doen? Is ng? Is dit een, zelf, denken en s het een open- zakelijk gelovig ? Is hier toch

verschijnsel is llerbeste middel weging door te idel om de wer- ugd grondig te it tegen elkaar van wat is een insel, dit is in- ng van het Cal- arminking. Wat g een beweging, onnen van haar a vijanden niet meer kan oor- eactionair is?

C. V.

moeten immers bedenken, dat het kwaad onmogelijk kan gelegen zijn in de organisatievormen zelf. Beslis- send is: leven we in bekering des harten en is de Schrift alleen de norm voor ons geloof, ook in de orga- nisatie van het leven, of zoeken we alleen maar wat vroeger groeide en bloeide te herstellen.

b. We komen nu tot een der moeilijkste en tegelijk mooiste punten der Schrift inzake Josia's leven. Bij het tempelherstel wordt het wetboek gevonden. De priesters blijken de waarde daarvan niet te beseffen. Maar koning Josia is ontsteld, wanneer hij het Woord Gods hoort voorlezen. We kunnen denken, dat hem voorgelezen werd Leviticus 26 en/of Deuteronomium 28, waar geschreven staat over het oordeel Gods, dat moet komen over het bondsvolk, wanneer het afwijkt van Gods geboden. De koning schrikt er van en stuurt dadelijk een deputatie naar de profetes Hulda. Josia heeft ontdekt: als het waar is wat daar in de Wet staat gedreigd over de afval, dan is het met Juda haast verloren. De profetes antwoordt in opdracht des HEREN hetgeen in de Wet gedreigd wordt en hetgeen tevoren een Jesaja in Achaz' en Manasse's dagen reeds heeft aangekondigd. Inderdaad: de HERE gaat met Juda als zelfstandige natie en als kerkin- stituut over tot de afbraak in ballingschap toe! Al- leen: om Josia's vroomheid zal dat oordeel in zijn dagen nog niet komen.

Nu blijkt al dadelijk Gods barmhartigheid hierin, dat om één man, die de HERE vreest, om één voor- ganger, die Gods geboden doet, het oordeel wordt uitgesteld. In de kerk betekent dat verlenging van het heden der genade. Of daardoor het oordeel, dat komen moet en ook onherroepelijk komen zal, wordt verlicht dan wel verzwaard, hangt alleen maar hier- van af, of voorganger en volk ook de genade aan- vaarden. Doch ontegenzeggelijk blijkt evenals elders in de Schrift ook hier weer waarachtig: zelfs een godvrezende in de kerk, zelfs een trouwe ambtsdra- ger in de gemeente van Christus kan tijdelijk het oordeel des HEREN vertragen. Vergelijk bijv. ook Amos, hoofdstuk 7: 1-6. Voor één godvrezende on- der Gods volk is binnen het raam van Gods raad nog ruimte! Zie, die barmhartigheid Gods en dat geduld des HEREN met Zijn kerk terwille van één, zegge en schrijve één godvruchtige, mogen wij allen ons wel aantrekken! Uit 2 Kon. 22: 18 krijgen we de indruk, dat Josia de HERE in de tempel heeft gebe- den. Zie dan, wat het gebed van één rechtvaardige vermag! We moeten daar ook in ons jonge leven aan denken. Want de HERE wil, dat wij ook dan in waar- achtige vroomheid bidden voor de kerk, voor land en volk. De voorbede in getrouwheid van één jongen of één melaje in de kerk kan en zal ook vandaag de HERE aangenaam zijn tot heil van ons volk en va- derland! En zeker tot heil van de kerk!

c. Intussen: we moeten zien, welke een beproeving des geloofs Josia wordt voorgeworpen. Wat moet hij beginnen met zijn reformatie, als daar gezegd wordt: de HERE stelt het oordeel alleen maar uit tot na uw dood? Daarbij komt nog iets. In Josia's dagen pro- feteerden nog twee profeten: Jeremia en Zefanja. Leest u maar het begin van de profetieën van die knechten Gods. En beide profeten: Juda zal zeker worden weggevoerd en verwoest! Daar staat nu Jos- ia omringd door de onheilsprefetieën! Van alle kant zegt de HERE het hem aan: het oordeel komt straks onherroepelijk, Josia, wat gij ook doet!

We zouden ons kunnen voorstellen, dat Josia nu denkt: „Als het er zo voorstaat, dan kan ik mijn re- formatorisch werk wel opgeven. Ik zal maar probe- ren om er zelf goed door te komen en mijn eigen ziel te behouden. Ik zal het ergste van de zonde probe- ren af te remmen. En als nu de tempel is hersteld, dan zal ik het daarbij maar laten". Wie gaat er nu onder zulke dreigingen nog denken aan een reform- atie van het brede leven? Wie gaat er dan nog werken in het sociale en politieke? — Voelt u wel de beproeving, ja de verzoeking, waarin Josia is ge- komen? Als het nu vaststaat, dat de kerk en het vaderland toch geen profijt trekken van een door- gaande reformatie, waarvoor zul je dan je nog druk maken?

En zie het verwonderlijke: alsof er geen dreiging des HEREN is en geen onherroepelijke oordeelsaan- zegging, gaat Josia de hele wet Gods aan het volk prediken, vernieuwt hij het verbond tussen de HERE en het volk, en houdt nota bene nog een paasfeest als nooit te voren! Waar haalt de man de moed van- daan? Wat wil hij daarmee toch? Wil hij trachten door bekering van het volk de HERE te vermurwen, zodat Hij er berouw over krijgt en zich laet verbid- den, om de aangekondigde onheilen in te trekken? Ik geloof niet, dat Josia dat heeft bedoeld. En daar- voor vind ik een gegeven in de Schrift zelf. Zo in 2 Kon. 23: 26-28. Daar lezen we: „Doch de HERE keerde zich niet af van zijn hevige brandende toorn, die ontvlamd was tegen Juda om al de krenkingen, waarmee Manasse Hem gekrenkt had. En de HERE zeide: Ook Juda zal Ik van Mijn aangezicht wegdoen, zoals Ik Israël verwijderd heb; en versmiden zal Ik deze stad die Ik verkoren heb, en het huis, waarvan Ik gezegd heb: Mijn naam zal daar zijn". Met andere woorden: de HERE liet het door Zijn profeten als Jeremia en Zefanja Josia duidelijk weten: al uw re- formatie helpt niet, want Ik breng toch het oordeel

over Juda. Terwijl Josia zich tot en met inspannt om niet alleen de eredienst, maar ook het sociale en po- litieke leven te reformeren, blijft de HERE roepen: Maar Ik zal Juda toch wegdoen! Doch al hoort Josia die woorden Gods voortdurend in z'n oren klinken en al zinken ze diep in zijn vrome hart en al zal hij leed, zeer veel leed gedragen hebben om hetgeen zijn volk na zijn dood staat te wachten (want daarvoor is hij een godvruchtige, die zijn kerk en zijn volk lief- heeft!), toch gaat hij met zijn reformatorische arbeid onverdroten voort! In Jeremia 22: 15 lezen we, dat Josia heeft gegeten en gedronken, en recht en ge- rechtigheid heeft gedaan, en de ellendige en arme recht deed wedervaren. Met andere woorden: Josia bewerkte niet alleen reformatie van de tempel en van de eredienst, van de ambten en instellingen der kerk, maar bracht ook een sociale reformatie. Hij greep in Gods kracht het brede leven aan! Hij zorgde voor de school, het onderwijs in de wet Gods door de pries- ters en de levieten; hij handhaafde de hele burger- lijke wetgeving, zodat politiek en sociaal het recht des verbonds werd geoefend en de naam des HEREN beleden! Zeg maar gerust: doorgaande reformatie over de volle breedte!

d. Nogmaals vragen we: hoe kon die man dat doen? En wat bedoelde hij ermee? Was dat nu niet tegen het oordeel des HEREN in ijveren zonder verstand en wetgerechtigheid zoeken? Tegenwoordig zou men zeggen: de man lette niet op de oordelen des HEREN en wilde de tijden en de historie niet verstaan en was volbloed activist en dacht zich zeker over Gods oor- delen te kunnen heenwerken!

Nu, het heeft er alle schijn van! Maar de schijn mag ons niet bedriegen. In werkelijkheid was het wel anders met Josia.

Wij moeten eens vragen: waarom bekeren we ons tot de HERE? En waarom werken we in die bekering aan de reformatie van het hele leven? En waarom zoeken we in het sociale en politieke de vernieuwing door de kracht des HEREN? Waardoor worden we in dat alles gedreven? Welke doelstellingen hebben we daarin? En als er vandaag onder ons zijn, die, om de term maar weer eens te gebruiken: doorgaande refor- matie over de volle breedte van het leven prediken en willen, waarom willen ze dat dan? Dat is een vraag van zelfbeproeving naar het Woord des HE- REN en van zelf-ontdekking onder het licht der Schrift!

En nu het antwoord. Of beter: hier kunnen twee antwoorden worden gegeven. Het kan zijn, dat we, in geloof en liefde, ja, hoor het goed: in geloof en bekering en liefde, toch die doorgaande reformatie zoeken, om een mooie kerk te bouwen, een zuivere kerk in ambten en bedieningen, om sociaal en politiek invloed te oefenen, opdat de gerechtigheid des ver- bonds groeie en bloeie in dat sociale en economische en politieke leven en zodoende vrede en welvaart ons zegenen. En nu zeg ik niet: een zuivere en wettige kerk en eredienst is verkeerd, en een vredig en wel- varend sociaal en economisch en politiek leven is uit de boze. Verre van dat! Maar ik zeg wel: en toch mogen die zaken niet de doelstellingen van de beke- ring en de doorgaande reformatie zijn! Die doelstel- lingen kunnen onder Gods zegen de vruchten, let wel: de vruchten van de bekering en van de doorgaande reformatie van het leven zijn. En ik geloof, dat die vruchten door de HERE ook menigmaal worden ge- schonken. We lezen in Jeremia 22: 15, 16 ook, dat het Josia in dat werk der sociale en economische en politieke reformatie wel ging. Dat staat er tot twee keer toe. Josia zag nog vrucht op zijn werk. Het ging Juda toch nog goed, al zou dan straks het oordeel losbarsten. Maar nogmaals: die vruchten waren de doelstellingen van Josia niet en evenmin zijn motieven en drangredenen! Het rechte motief en het rechte doel van de bekering en van de doorgaande refor- matie zijn anders. Dat staat ook in Jeremia 22: 16: HET ERKENNEN VAN DE HERE. Dat is: de HERE heeft altijd recht op ons leven, op ons hart, onze ziel, ons verstand en op alle krachten. En daarom is het doel van de bekering en van de doorgaande refor- matie van het leven enkel en alleen: het herstel van dat recht des HEREN op ons leven in totaliteit! En of wij dan daarbij ook vruchten zien voor de kerk en het vaderland, of wij dan de vruchten daarvan in vrede en welvaart ook mogen zien en genieten, dát is punt twee en dus ondergeschikt. Als die vruchten komen, dan is dat alles toegift, onverdiende zegen, een verrassende genade van de God des verbonds!

Dat moeten we allen vandaag goed voor ogen hou- den. We mogen de bekering en de doorgaande refor- matie van het leven niet zoeken om de vruchten. Dat ware nog puur egoïstisch en dus zondig. Nog blijf van onbekeerlijkheid! Het luistert dus heel nauw! Ik zeg het nu heel concreet: of het Gereformeerd Soci-aal-economisch Verband (en Verbond) en het Gere- formeerd Politiek Verbond voor henzelf tastbare vruchten en voorrechten en voor ons volk en vader- land zegenrijke gevolgen zullen hebben, mag voor de mensen, die daarin zich geven, geen doel en motief zijn. Het gaat in de eerste plaats niet om het behoud van het sociale en economische leven en om het be- houd van de zelfstandigheid en bloei van ons vader- land, maar om de erkenning van het recht des HEREN op het ganse leven van ons allemaal en van heel ons volk in z'n totale verbanden en standen. Wie de HERE

in het recht van Zijn liefde en in de liefde van Zijn recht op ons en ons leven in de brede verbanden ook van volk en vaderland en van gans Europa heeft gezien, die is daarmee alleen vervuld. En rijk, en zalig, en verlost! Krijgt die mens ook nog de vruch- ten te genieten, dan is hij dubbel gelukkig en dubbel dankbaar!

En omdat Josia dát zag en geloofde, kon de man het volhouden, ja uithouden in dat werk, ofschoon zijn volk hem daarin niet navolgde! En wij zullen het ook als jonge mensen en als ouderen uithouden vandaag en al de dagen, in dat werk der dagelijkse bekering en der doorgaande reformatie, al zouden geweldig velen ons daarin tegen zijn! Zie, als we dat hier en nu leren, voor het eerst of opnieuw, dan komt de HERE tot Zijn eer. En daar is het Hem in de kerk en in ons aller leven toch maar om begonnen!

J. FRANCKE.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

„De Volksvriend” opgeheven

In de jaren 1850—1855 vertrokken velen uit Axel en omgeving naar Noord-Amerika, terwille van goddienst en levensonderhoud. Hierbij waren 7 broers en 1 zuster van mijn grootvader. Sommigen vestigden zich in Michi- gan, anderen in Iowa. Eén van hen: Hendrik Petrus Oggel (genoemd naar de voornamen van Ds H. P. Schol- te) begon later met de uitgave van een krant in de Ne- derlandse taal, n.l. „De Volksvriend”. Deze werd uitge- geven in Orange City (Iowa) en was bestemd voor de Nederlands sprekende kolonisten. Na de dood van H. P. Oggel bleef de uitgave familiebezit, tot ze 6 jaar gele- den verkocht werd.

Een kleindochter van H. P. schrijft me nu, dat de uitgave van „De Volksvriend” met Kerstmis 1951 ge- stakt is. Het was de laatste krant die in de Nederlandse taal verscheen in de Verenigde Staten en ze was 54 jaar lang familie-eigendom geweest. Zij schrijft: Wij voel- den, dat het stopzetten dezer uitgave, het eind van een tijdperk symboliseerde, een tijdperk van de Amerikaans- Hollandse gemeenschap, met haar karakteristieke mo- raal, omvattende al de levensfasen, het tijdperk van mijn grootvaders levensweg. Wat ontstaan is, is goed: een gezonde vermenging van verschillende nationale ach- tergronden, maar het oude was ook goed en gaf, naar mijn mening, een belangrijke bijdrage voor de ontwik- keling van Amerika.

Inderdaad, het opheffen van de laatste Nederlandse krant, opgericht door geëmigreerde Afscheidenen in de tweede helft der vorige eeuw, betekent de afsluiting van een tijdperk.

Hierbij dienen we even stil te staan. We mogen dank- baar zijn voor de vele goede vruchten die deze emigratie voor Amerika heeft afgeworpen onder de zegen Gods. Echter is er ook veel dat droevig stemt, als we zien de ontwikkeling der kerken en haar theologische instituten in dat land.

Moge God de kerken in Amerika verder genadig zijn en terugleiden in de goede lijn en deze zo doen strekken tot heil van dat land, dat momenteel zulk een belangrijke plaats in de wereld inneemt.

Axel.

D. J. OGGEL Jzn.

PERSSCHOUW

In het blad voor Calvinistische Studenten „Sola Fide”, herdenkt de praeses, de heer W. Aantjes, een onzer voorgangers aldus:

IN MEMORIAM PROF. DR K. SCHILDER.

Het is al weer enige weken geleden, dat de kranten en tijdschriften uit onze kring het ontstellend bericht van Prof. Schilders heengaan brachten. En men het verstrijken van die weken is men de schok, die sommigen als in een vacuum deed tasten, te boven gekomen en is de roep, die anderer consciëntie verontrustte, ge- stild. Het leven gaat door, ook zonder Schilder, zoals het is doorgegaan zonder Kuyper, Groen, Calvin, Augustinus of, wilt ge, zonder een A. J. Th. Jonker en Kohlbrugge, of wie dan ook.

Maar gelijk, evenals zij, ook hij de weg van alle vlees ging, zo ook ging hij, evenals zij, niet heen son- der kostbare resultaten van zijn talenten na te laten. We zullen deze thans niet trachten op te sommen. In talrijke artikelen zijn zijn werken genoemd in de af- gelopen weken, misschien zowel om de waardering voor hem tot uitdrukking te brengen als om het ont- breken daarvan te verbergen. Uit het vele laten we alleen het licht vallen op datgene, waarin Prof. Schil- der in het bijzonder de C.S.B. gediend heeft.

De krachten, die in het bijzonder in de naoorlogse jaren van binnen uit en van buiten af in alle gerefor- meerde kring, doch allereerst in school- en studenten- organisaties, de band tussen fundament en opstal po- gen en poogden los te wrikken en die vooral in het barthianisme hun arsenaal vonden, gingen ook de C.S.B. niet ongemerkt voorbij. Maar dat zij er totnut toe aan voorbijgingen is vooral te danken geweest aan het feit, dat er toen besturen waren, die mannen op het congres brachten, die ons tot en in de strijd aanvuur- den en ons daarvoor materiaal leverden. Want wat het congres bleef is nu eenmaal bepalend voor wat in de C.S.B. leeft. En het is typerend, waar de strijd vóór het gereformeerd beginsel en goeddeels tegen het bar- thianisme zozeer op de voorgrond tredend was, dat daarbij de naam van Prof. Schilder tweemaal achter elkaar voorkomt: 1949 „Karl Barth en de Woordopen- baring”; 1950 „Wat is confessioneel-gereformeerd?”